

2024-05-20

Rapport våren 2024: Jämställdhet bland barn- och ungdomstränare

Bakgrund

Inom svensk friidrott, liksom andra idrotter, ser vi att de kvinnliga tränarna blir färre vartefter de aktiva blir äldre. Bland barntränare är det i genomsnitt ganska jämställt inom friidrotten men när de aktiva blir äldre stannar männen medan många kvinnor slutar. För att hitta nycklar till att öka jämställdheten i våra tränargrupper gick vi våren 2024 ut med en enkät till kvinnliga tränare inom friidrotten med frågeställningar om vilka faktorer som påverkade att de fortsätter respektive slutar som tränare.

Svarande

Enkäten var öppen under tre veckor mars-april 2024. Den skickades direkt till de 200 kvinnor som de senaste fem åren har gått en eller flera av Svensk Friidrotts tränarutbildningar Grundträning i friidrott, steg 1 och 2 (10-14 år), Träning i uppbyggnadsstadiet (14-17 år) och Certifierad Coach (junior). Enkäten delades också i Svensk Friidrotts nyhetsbrev och på sociala medier.

93 svar inkom, varav 77 var från kvinnor som är verksamma som tränare idag och 16 som inte är det längre.

Svarande uppdelat på distrikt

Namn	Procent
Norra Norrland	3,2
Södra Norrland	7,5
Mittsvenska	11,8

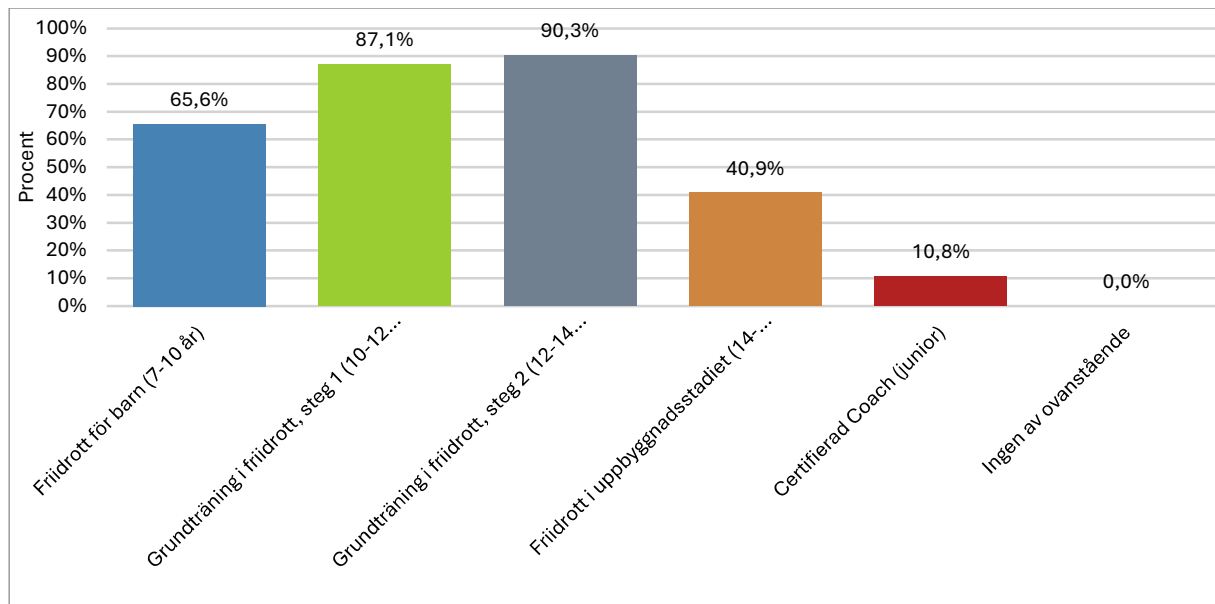
Gotland-Stockholm	20,4
Västsvenska	10,8
Göteborg	11,8
Södra Svealand	3,2
Östsvenska	15,1
Skåne	16,1

Svarandes ålder

De svarande var mellan 15 och 68 år. Över hälften var mellan 45 och 54 år.

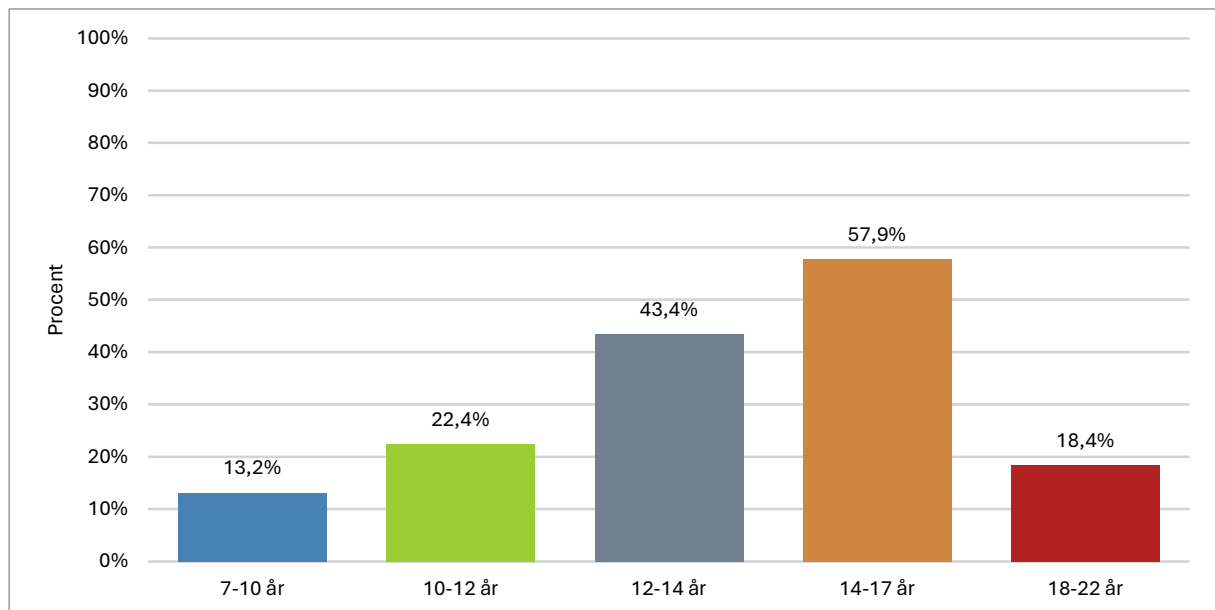
Födda	Antal
1950-1959	2
1960-1969	7
1970-1979	52
1980-1989	19
1990-1999	5
2000-2010	8

Genomförda utbildningar av de svarande

De 77 verksamma tränarna

Ålder på de svarandes aktiva

Vad gör att du fortsätter som tränare?

Frågan ställdes som en frisvarsfråga. Två faktorer fanns med i majoriteten av svaren:

1. De aktiva – att få följa dem, se dem utvecklas, möjliggöra för dem
2. Att mitt eget barn är aktivt

Det finns alltså ett stort engagemang kopplat till gruppen med aktiva samt att en förutsättning för att vara tränare är att ens eget barn är en del av gruppen. Andra faktorer som lyftes flertalet gånger:

- Glädjen, ger energi, det är roligt
- Ledarteamet – det sociala, gemenskapen, samarbetet
- Gemenskap, sammanhållning
- Friidrott
- Att jag lär mig och utvecklas
- Att få bidra, ge till samhället, att få ge tillbaka, att få bidra till folkhälsa
- Glädjen i att arbeta med barn och ungdomar
- Plikt, nödvändigt, behövligt

Vad skulle få dig att sluta som tränare?

Frågan ställdes som en frisvarsfråga. Två faktorer fanns med i majoriteten av svaren:

1. Att mitt eget barn slutar
2. Att tiden inte räcker till / att uppdraget/ansvaret blir för omfattande

Åter igen, engagemanget är tydligt kopplat till ens eget barn. En till faktor som är avgörande är tiden, tiden att hinna med ett ideellt engagemang. Andra faktorer som lyftes flertalet gånger:

- Att jag inte kan utvecklas i takt med de aktiva och ge dem det de behöver
- Att de aktiva slutar / tappar intresset
- Att samarbetet med övriga vuxna/föreningen inte fungerar bra

Betydande faktorer

Efter de två frisvarsfrågorna frågade vi tränarna om huruvida ett antal faktorer påverkar dem i att fortsätta som tränare. Faktorerna:

- Kultur och normer i min förening
- Möjligheten till att arbeta i tränarteam
- Att ha en mentor
- Att jag arvoderas för mitt tränarskap
- Att jag kan vara tränare till yrket
- Att det finns tränarutbildningar och möjlighet till att fortbilda sig
- Att det finns mötesplatser för friidrottstränare
- Att jag omges av både kvinnor och män som är verksamma som tränare
- Relationen till mina aktiva

En faktor påverkade dem tydligt i att fortsätta, vilket stämmer väl överens med deras frisvar:

- Relationen till mina aktiva

Och faktorer som inte påverkade dem i hög grad var:

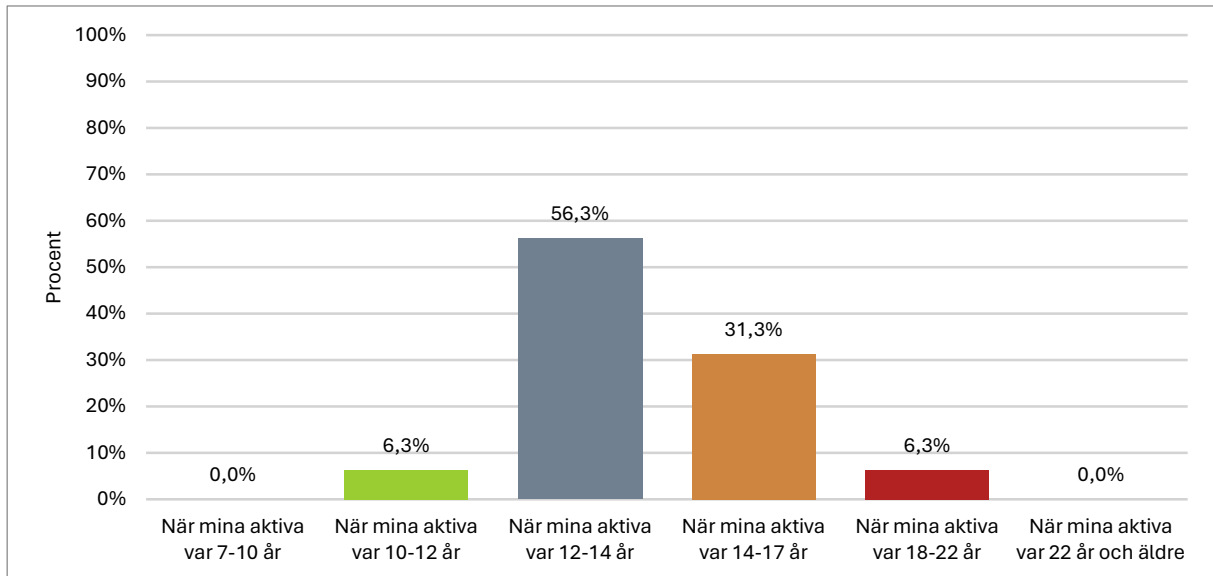
- Att ha en mentor
- Att jag arvoderas för mitt tränarskap

- Att jag kan vara tränare till yrket

Övriga faktorer tyckte de svarande olika om, en del tyckte att de påverkade mycket, en del delvis och en del inte alls.

De 16 icke längre verksamma tränarna

Så gamla de aktiva var när tränarna slutade.

Varför slutade du som tränare?

Frågan ställdes som en frisvarsfråga. Två faktorer fanns med i majoriteten av svaren:

- Mitt eget barn slutade
- Tidsbrist / för omfattande uppdrag / uppdraget växte

Faktorerna är desamma som de verksamma tränarna lyfter som möjliga faktorer till att de kan komma att sluta. Vissa lyfte också:

- Jag hade inte längre tillräcklig kompetens

Vad hade gjort att du stannat kvar?

Frågan ställdes som en frisvarsfråga. De två faktorerna som lyftes i frågan ovan kommer igen:

- Om jag haft mer tid / livspusslet sett annorlunda ut
- Om mitt barn hade fortsatt

Vissa lyfte också:

- Delat ledarskap / om vi varit fler

Så om arbetsbördan hade varit mindre och om tränaren hade kunnat dela uppgiften med andra kanske det hade varit möjligt att fortsätta för en del.

Betydande faktorer

Efter de två frisvarsfrågorna frågade vi tränarna om huruvida ett antal faktorer påverkat dem i att sluta som tränare. Faktorerna:

- Kulturer och normer i min förening
- Att jag kände mig ensam i rollen
- Att jag inte fick ekonomisk ersättning för mitt uppdrag
- Att det fanns för få kvinnliga tränare
- Att jag upplevde att jag inte hade den kompetens som behövdes
- Att tränarskapet inte gick ihop med övriga livet

En enda faktor var tydlig i att den påverkat de flesta till att sluta:

- Att tränarskapet inte gick ihop med övriga livet

Övriga nämnde faktorer påverkade knappt alls.

Vi frågade också huruvida följande faktorer hade kunnat bidra till att de fortsatt som tränare, samma faktorer som vi frågade de verksamma tränarna om:

- Kultur och normer i min förening
- Möjligheten till att arbeta i tränarteam
- Att ha en mentor
- Att jag arvoderas för mitt tränarskap
- Att jag kan vara tränare till yrket
- Att det finns tränarutbildningar och möjlighet till att fortbilda sig
- Att det finns mötesplatser för friidrottstränare
- Att jag omges av både kvinnor och män som är verksamma som tränare
- Relationen till mina aktiva

De faktorer som hade kunnat påverka några av de tidigare tränarna i att fortsätta:

- Möjligheten till att arbeta i tränarteam
- Att jag kan vara tränare till yrket
- Att det finns mötesplatser för tränare
- Att jag omges av både män och kvinnor
- Relationen till mina aktiva

De viktigaste faktorerna för att få fler kvinnor att fortsätta

Slutligen frågade vi både de verksamma och de tidigare verksamma tränare i en frisvarsfråga om de viktigaste faktorerna som de ser kan få fler kvinnor att fortsätta som tränare. Fem områden utmärkte sig tydligt bland svaren:

- Att män tar kvinnor på allvar och stöttar dem, jämställd, inkluderande och inbjudande kultur, och en breddad bild av vad en tränare är
- Tränarteam, delat ledarskap, jämställda team, samarbete
- Utbildning, fortbildning, kompetensutveckling – i flexibla former

- Kvinnliga förebilder, nätverk och mötesplatser för kvinnliga tränare
- Bättre stöttning och tydlighet från förening i uppdrag, roller, administration

Här lyftes alltså fler saker än i de tidigare frågorna, till exempel mäns beteende mot kvinnor.

Sammanfattning och väg framåt

Omkring 50 procent av de kvinnor som gått Svensk Friidrotts inledningsvis nämnda tränarutbildningar de senaste fem åren svarade på enkäten, varav bara en mindre andel hade slutat. Antalet svarande påverkar förstås huruvida vi kan dra slutsatser av underlaget, men sammantaget gav de 93 tränarna en förhållandevis enhetlig bild av vilka faktorer som gör att kvinnor slutar eller fortsätter som barn- och ungdomstränare inom friidrotten, så vi väljer att agera utifrån de svaren.

Sammanfattningsvis:

Motivatorer: De aktivas utveckling, ens eget barn

Hinder: Tid, koppling till eget barn

Möjliggörare: Tränarteam/delat ledarskap, utbildning, nätverk, jämställd kultur

Utifrån detta kommer Svenska Friidrottsförbundet göra riktade insatser för att stärka jämställdheten bland tränare. Arbetet med en ny, mer flexibel utbildningsplattform är redan under uppbyggnad liksom ett arbete för att stärka föreningarna i att bygga tränarteam. Men fler insatser behövs uppenbarligen framåt.